

# KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Czwartek dnia 20 Listopada r. 1819 roku,

Obserwacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmia. w powie.
	dnia 19 godz. 5 1/2 połu.	28 cal. 5, 1, lin.	— 5 stopn.	Zachodni	Pochmurne
	— 19 godz. 9 wiosn.	28 — 5, 4, —	— 5 25 —	Zachodni	Pochmurne
	— 20 godz. 7 z rana	28 — 5, 6, —	— 4 —	Zachodni	Pochmurne

## KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, dnia 23 listopada.

Dnia 20 b. m. obchodzono w tutejszey stolicy zwykłym sposobem imieniny Jego Cesarzewiczowskiej Mości Wielkiego Xiążęcia *Michała Pawłowicza* i uroczystość Cesarsko-Rossyjskich orderów.

Towarzystwo królewskie warszawskie przyjaciół nauk odbędzie posiedzenie publiczne d. 24 listopada 1819.

Dnia onegdajszego wieczorem przybyła do tej stolicy oczekiwana tu oddawna, sławna i wielka śpiewaczka Pani *Catalani*. Stała w hotelu wileńskim.

W tych dniach zaczęły się tu przymrozki; wczoraj zimno doszło do 8 stopni, dziś mamy tyleż.

## WOLNE MIASTO KRAKÓW.

Kraków dnia 14 listopada. Senat nasz ogłosił: iż odebrawszy od JW. *Zarzeckiego* rady stanu, rezydenta i konsula jeneralnego Najjaśniejszego Cesarza Wszech Rossyji, Króla Polskiego, oświadczenie, w dniu 19 sierpnia r. b. uczynione, iż Tenże N. Cesarz i Król zezwolił: ażeby akta przed notaryuszami publicznymi wolnego miasta *Krakowa* i jego okręgu zdziałane, miały moc egzekucyjną i ważność swoje w Królestwie Polskim, postanawia również, iż: akta przed notaryuszami Królestwa Polskiego zawierane, będą miały moc egzekucyjną i ważność swoje; tak w mieście *Krakowie*, jak jego okręgu.

## AUSTRYA.

Wiedeń, dnia 15 listopada. Słychać, iż Xiążę *Esterhazy* pojedzie wkrótce do stolicy pewnego sąsiedzkiego Monarchy, prosząc o rękę córki dla Cesarzewicza austriackiego, następcy tronu.

## PRUSSY.

Berlin, dnia 16 listopada. Xiążę *Hardenberg*, kanclerz kraju, i prezes rady stanu, wprowadził uroczystość dnia 9 b. m. Xięcia pruskiego *Karola*, syna królewskiego, na sessyę tejże rady, gdzie wspomniany Xiążę odtąd zasiadać i głos mieć będzie.

Doktor *Jahn*, którego zagraniczne gazety przez *Genewę* do Francyi sprowadziły, zo-

stał przywieziony z *Kistryna* do tutejszey stolicy, i w więzieniu miejskim osadzony.

Sąd kryminalny w *Szczecinie* skazał na 6ciomiesięczne więzienie w twierdzy pewnego właściciela dóbr za ułóżenie uszanowania należącego się *Monarsze*.

## NIEMCY

Od brzegów *Menu*, dnia 9 listopada. Centralna kommissya śledcza w *Moguncyi* ma się zebrać na 20 b. m. i zaraz czynności swoje rozpocząć.

Dnia 15 października zrana dało się uczuć w *Plauen*, w *Saxonii*, mocne trzęsienie ziemi, pod czas którego urwał się ogromny kawał skały i z wielkim hukiem spadł w rzekę *Elster*.

Pewny xięgarz niemiecki chciał wydać kalendarzyk z wizerunkami *Kotzebue*, *Sanda*, *Ibela*, *Löninga*, *Okena*, *Jahna*, *Görresa* i t. d. i opisem ich życia. Teraz jednak zaniechał swego zamysłu.

## ANGLIA.

London, dnia 6 listopada. Zdaje się, iż w miesiącu marcu roku przyszedłego, Xiążę *Regent* uda się niezawodnie na stały lądu. *Zamek Hirrenhausen* niedaleko *Hannoweru* ma być wyporządzone na mieszkanie dla niego.

Xiążę Szwedzki *August*, syn byłego Króla szwedzkiego *Gustawa IV*, przybył tu z *Parryża* pod nazwiskiem Hrabiego *Litterburg*.

*Hunt* kupił w okolicach *Manchester* wieś za 7000 funtów szterlingów.

W grudniu spodziewamy się tu przybycia Pana *Love*, wielkorządcy wyspy *ś. Heleny*. Powróci tam wprowadzić na wiosnę; lecz już jako prywatny człowiek, i posiadacz majątku nieruchomego, mieszkać będzie.

Jedna z tutejszych gazet ministrowskich donosi, iż stronnicy poprawy parlamentu wszędzie, gdzie tylko mogą, broń kupują. Pewny kupiec oświadczył, iż w zeszłym tygodniu sprzedał 500 sztuk pistoletów. Toż samo zapewne nastąpić musiało u innych kupców. Któż więc nie uznaje potrzeby użycia zbrojney siły dla ocalenia Anglii?

Czytamy w gazetach tutejszych, iż przez niejaki czas wszystkie towary angielskie mają być wpuszczane do Hiszpanii, bez przetrzysania, za co kupcy angielscy zapłacą rządowi hiszpańskiemu 100,000 piastrow.

Dziennik nasz *Kuryer* tak pisze o ostatnich uchwałach seymu związku niemieckiego: „Sądzimy, iż należy nam z wielką ostrożnością sądzić o urządzeniach przeznaczonych dla kraju, o położeniu którego niedokładnie tylko możemy mieć wiadomości, i którego interes jest dla nas obcym. Czyli duch rewolucyjny, daje się postrzegać w niektórych państwach niemieckich? czyli nadużywanie wolności druku, i niepokoje zaszele w niektórych akademiach, nabawiają rządy trwogą? czyli związek przez nadzor cenzury wzmocnić się musi? lub czyli dla utrzymania w porządku poddanych należy Monarchów poddać ścisłej związkowi? — są to pytania, które tylko przy głębokiej rozważce tak zewnętrznego jak wewnętrznego położenia Niemiec, rozwiązane być mogą. Nie chcemy się zapuszczać w tę mierze w żaden rozbiór, skutek to rozstrzygnie, bez owego śmiesznego oburzenia się lub zachwycania, które widzieć się dały u stronictw naszych z powodu tych uchwał. Ludzie ci upatrywać chcieli w Niemczech Francją; wyrazy: duch rewolucyjny, anarchia; zasady monarchiczne, środki nadzwyczajne i t. p. obudzają w nich tylko takie wyobrażenia, które zastosować mogą do Francji; i nie wchodząc wręcz: marzą, to o niebezpieczeństwie kroku wstecznego, to znowu o zbawienności naśladowania. Tak uważne ich narzekanie lub oznaki radości, nie przynoszą ich wiadomościom i rozumowi wiele zaszczytu. Żaden człowiek zapewne w Londynie nie pomyślał o tém, aby uchwały te miały bezpośredni wpływ na Anglię. Francja powinna zdarzenia zagraniczne uważać z tej samej strony jak Anglię. Niemcy zapobiedz chcą rewolucji, Francja już ją przetrwała i t. d.“

#### HISZPANIJA.

(z gaz. berl.) *Madryt, dnia 26 października.* Twierdzą, że Królowa, która tu odprawiła wjazd swój d. 20 t. m., wstawiła się w sposobie nader czułym do Najjaśniejszego małżonka swego za będącymi na wygnaniu rodakami naszymi; i spodziewają się dobrego skutku.

Podług gazety nadwornej Król odznaczył zaślubienie się swoje wiela podwyższeniami rang, udzielaniem ozdób orderowych i innymi dowodami łaski. Hrabia *Pino-Hermoso* i Margrabia *San Martin* wyniesieni zostali do godności Grandów 1szej klasy. Wielki I kwizytor został członkiem wielkiej rady kastylijskiej.

Nie wiedzą tu gdzie się teraz znajduje generał Hrabia *Calderon*. — Wielu zbiegów jego wojska (wyprawy kadykskiej) obeszło kordon wyciągnięty przez góry *Sierra Morena*, i rozeszli się po *Estremadurze* i *La Mancha*. Wydane są rozkazy, imać ich, gdzie się pokażą, i karać śmiercią.

Hrabia *Abisbal* otrzyma pozwolenie udać się do jednego miasteczka w starej Kastylii, która prowincya zostaje pod rozkazami jego brata.

Pogłoska, że poseł amerykański opuścił *Madryt* d. 25 października, nie ma zasady.

(z korr. hamb.) Podług doniesień z *Kadyxu* pod 19 października, w przeciągu 7 dni, od

11go do 17go t. m., umierało tam codziennie od 88 do 105 ludzi, a w ogóle pochowano 677. Liczba chorych podniosła się aż do liczby 12,539; z tej 1,075 znajduje się w szpitalach, a 11,264 w mieście. — Czas zrobił się nieco zimniejszy; dotąd jednak brakuje deszczu. — W przyległych okolicach (wyjąwszy *St. Fernando*) powiększa się coraz liczba chorych i umierających.

W *Sevilli*, wyjąwszy parafią *Vera Cruz*, miała się już także okazać niebezpieczna choroba.

#### TURCYA.

*Stambuł dnia 11 października.* Nieukończony jeszcze badania ormianów, którzy miesiąc tutejszą trzymali w dzierżawie; rząd sprzedaje powoli majątek ich ruchomy i nieruchomy dla odebrania niedostających funduszy. Zebrałi oni takie skarby, iż strata więcey jak dwa razy nagrodzoną być może. Nie uszło oraz branie kupców i wexlarzy ormiańskich do więzienia, i dochodzenie, gdzie mają pieniądze lub klejnoty. W tych dniach odbędzie się publiczna przez licytacyą sprzedaż koni i kosztownych rzeczy wartości kilku milionów, które do domów ormiańskich należały. Nieszczęście ormianów, którzy mieli wielkie związki handlowe, sprawiło smutne wrażenie na umyśle innych kupców w tutejszej stolicy i w całym kraju tureckim.

*Abdurahman Bey*, który przez 12 dni był ministrem spraw wewnętrznych, a dawniej prezesem kommissji mennicznej, został zaprowadzony do twierdzy *Demotica* za to, iż miał związki z ormianami. Majątek jego, szacowany 3 milionów, wzięto na skarb, a jemu mały dochód z niego wyznaczono.

Od niejakiego czasu widać tu wielki pośpiech w robotach na warsztatach okrętowych i w zbrojowni. Budują dwie nowe fregaty, a wszystkie uszkodzone okręty naprawiają. Zdaje się, iż terazniejszy kapitan *B. sza* wypłynie na przyszłą wiosnę z flotą na morze.

Morowe powietrze znacznie ustąpiło w tutejszej stolicy, do czego się najwięcey chłodna pora roku przyłożyła.

Listy z *Bagdadu*, donoszą o poróżnieniu się tamecznego Baszy z Xiążęciem *Mahmed Ali Mirsa*, najstarszym synem Szacha Perskiego, dowodzą twierdzy *Kermouthah*. Wspomniany Xiążę szuka oddawna sposobności odzyskania tego baszostwa, które dawniej należało do Persji, i opanowania nawet miasta *Bagdadu*. Często dawał opiekę buntownikom, wzniecał rozruchy i niezgo nie zaniedbał, coby go do zamierzonego celu zbliżyć mogło. Teraz pomaga *Mahmudowi*, Baszy prowincyi *Saleimaniach*, który nie chce oddać urzędu swego mianowanemu przez portę następcy. Wysłano kilku tatarów do baszostw, w bliskości *Bagdadu* będących, aby ztamtąd nadeszło wojsko dla odparcia nieprzyjaciół, jeśliby wpadli.

Kurs wileń. na assyg.: rubel sr., 3 r. kop. 86. dukat hol. nowy r. 11, kop. 18; stary r. 11 kop. 5; imperyał 37 r. kop. 50.